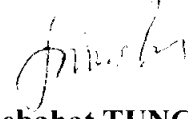

1695
17.10.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de uygulanan sosyal politikaların etkinliğinin araştırılması, farklı gruplara yönelik uygulanan sosyal politikaların, yardımların bu kesimleri yoksulluk sınırının üzerine geçmesinde etkili olup olmadığının araştırılması, bugüne kadar hükümetin yürüttüğü sosyal politikaların kadın ve çocukların aile içi geleneksel rolleri pekiştiren bir rolünün olup olmadığının tespit edilmesi ve AB ülkeleri incelenerek etkin sosyal politikaların oluşturulması için karşılaştırmalı bir araştırmanın yürütülmesi amacıyla Anayasanın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

Sebahat TUNCEL
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Dünyada her devletin az ya da çok uyguladığı sosyal politikalar sermaye birikim sürecinin yoksul ve emekçi kesimler üzerinde açtığı sarıh ve örtük yaraları tedavi etmenin, toplumsal dışlanmışlıkları azaltmanın bir aracı olarak kurgulanır. Ancak devlet eliyle yapılan bu yardımlar daha ciddi sorunlara yol açmaktadır. AKP hükümeti, iktidara geldiği yıldan beri uyguladığı sosyal politika yaklaşımı, yoksul ve emekçileri, kent yoksullarını yoksullukta tutarak oy sağlama yönünde uygulamaktadır. Uzmanlar, sosyal politikaların sermaye birikim sürecinde oluşan eşitsizliğin giderilmesi için oluşturulacak sosyal politikaların gönüllü kuruluşların ve sivil toplum kuruluşların eliyle yapılması gerektiğinin altını çizmektedir.

Türkiye'deki yoksulluk profilinin çıkarıldığı araştırmalarda, yoksulluk sınırının altında yaşayan 13 milyon (nüfusun yüzde 18.2'si) arasından yoksulluk riskiyle karşı karşıya kalan en kırılgan gruplar 14 yaş altı çocuklar, çoğunluğu 65 yaş üstü kadınlardan oluşan tek kişilik hanelerde yaşayanlar, kırdaki yaşayanlar ve güvencesiz ve kötü koşullarda çalıştılarından, çalışan kadınlar ve engellilerdir. Neo-liberal ekonomik politikaların ve küresel krizlerin gölgesinde, az ücretlerle, uzun saatler çalışmanın, en azından çalışma imkanı bulabilen yoksullar arasında olmanın şanslı sayıldığı bir dönemde Türkiye'deki iş piyasasının yapısal sorunları nedeniyle, istihdamın yüzde 35 ila 40'ı doğrudan yoksulluk riski ile karşı karşıyadır.

Yoksullara yönelik düzenli gelir desteğinin olmaması ve yurttaşlık temelinde bir yaklaşımın olmamasından dolayı Türkiye'nin yoksullukla mücadelede başarılı olmadığı görülmektedir. Sosyal koruma harcamalarının AB ülkelerinde GSMH'ye oranı yüzde 29,5 iken Türkiye'de bu oran sadece yüzde 13'tür. Ancak ayrılan bu pay da hak temelli uygulanmadığı için, özellikle sosyal yardım uygulamaları, hizmetleri vatandaşlık hakkı temelinde sağlamaktan ziyade, yardımı daha çok hak ettiği düşünülen grupları diğerlerinden ayırmaktadır. Özellikle bakım karşılığında, yapılan yardımın niteliği hane içi ilişkilerde süregelen eşitsizlikler üzerine oturmaktadır. Grupları ayırtıran ve aileyi temel alan sosyal politika uygulamaları aileler arası ve aile içi cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üretmektedir. Yoksulluk önlemleri olarak sosyal koruma alanında, özellikle kız çocuğu okula devam eden ailelere yapılan **şartlı nakit transferleri (ŞNT)** ve eşi ölen kadınlara yapılan nakit yardımı kadını sosyal yardımların bir nesnesi yapmanın ötesine gidememektedir. AKP döneminde kadınlara yönelik doğrudan nakit yardımları, kadının bakım sorumluluğuna vurgu yaparak aile içi cinsiyetçi iş bölümünü güçlendirdiği görülmektedir.

Sosyal politika uygulamalarının, nasıl bir toplum ve nasıl bir vatandaşlık modeli benimsendiğiyle birebir ilişkilidir. AKP hükümeti uyguladığı bu politikalarla bağımlı yurttaşlar oluşturmayı hedeflemektedir. Sosyal politikalar oluştururken grupları kategorize etmenin sakıncaları ve dezavantajlı grupların sorunlarını da çözecek evrensel politikalar yaratma gerekliliği mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Bölgesel eşitsizlik, etnik ayrımcılık ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinden kaynaklanan eşitsizliklerle mücadele etmede kapsamlı, insan merkezli ve uzun soluklu politikalar üretilmelidir. En önemlisi de insanları yoksulluktan kurtaracak politikaların uygulanmasıdır.

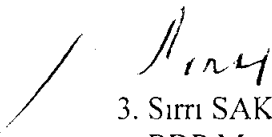
AKP hükümetinin seçim yatırımı olarak gördüğü, farklı gruplara yönelik uyguladığı sosyal politikalar sadaka kültürünün oluşturulmasından öteye gidememektedir. Bu anlamda, ilgili bakanlığın sivil toplum ve akademisyenler gibi farklı aktörlerle birlikte sosyal politikaların iyileştirici etkisini ölçecek etki analizlerine gerçekleştirmesi gerekmektedir. Devletin yoksulları yoksulluktan kurtarmak için ve belli gruplara yönelik yardımlar yapmak yerine hak temelli sosyal politikalar uygulaması gerekmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'de uygulanan sosyal politikaların etkinliğinin araştırılması, farklı gruplara yönelik uygulanan sosyal politikaların, yardımların bu kesimleri yoksulluk sınırının üzerine geçmesinde etkili olup olmadığının araştırılması ve AB ülkeleri incelenerek etkin sosyal politikaların oluşturulması için karşılaştırmalı bir araştırmanın yürütülmesi için bir meclis araştırma komisyonu açılmasını öneriyoruz.

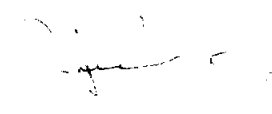
1. Pervin BULDAN
BDP Iğdır Milletvekili

2. İdris BALUKEN
BDP Bingöl Milletvekili

3. Sırrı SAKIK
BDP Muş Milletvekili

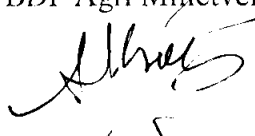

4. Murat BOZLAK
BDP Adana Milletvekili

5. Halil AKSOY
BDP Ağrı Milletvekili

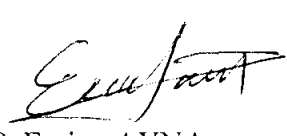
6. Ayla AKAT ATA
BDP Batman Milletvekili

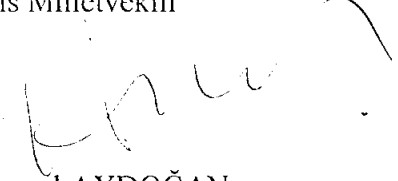
7. Hasip KAPLAN
BDP Şırnak Milletvekili

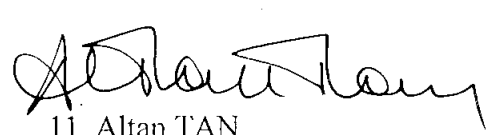
8. Hüsamettin ZENDERLİOĞLU
BDP Bitlis Milletvekili

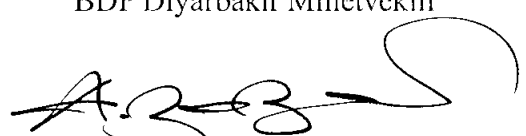
9. Emine AYNA
BDP Diyarbakır Milletvekili

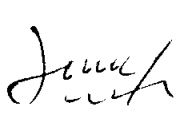
10. Nursel AYDOĞAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

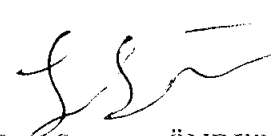
11. Altan TAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

12. Adil KURT
BDP Hakkari milletvekili

13. Esat CANAN
BDP Hakkari milletvekili

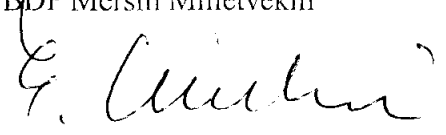

14. Sırrı Süreyya ÖNDER
BDP İstanbul Milletvekili

16. Mülkiye BIRTANE
BDP Kars milletvekili

17. Erol DORA
BDP Mardin milletvekili

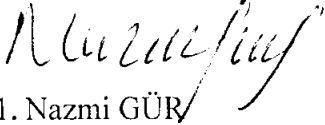
18. Ertuğrul KÜRKÇÜ
BDP Mersin Milletvekili

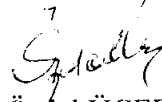
19. Demir ÇELİK
BDP Muş Milletvekili

20. İbrahim BİNLİ
BDP Şanlıurfa Milletvekili

21. Nazmi GÜR
BDP Van Milletvekili

22. Özal ÜÇER
BDP Van Milletvekili